

Методичний коментар до уроку “Подих природи”

Вітер-музика

Дихання природи

Вітер — це дихання природи. Ми відчуваємо його, бачимо, чуємо. Пригадаєте, як саме? У нього часто змінюється настрій — вітер може жартувати з нами, а може враз розсердитися і завдати клопоту. Сьогодні ми побачимо, як вітер може допомагати музичним інструментам грати.

- Пригадайте, як звучить вітер.
- Як звучить все навколо, коли дме вітер?

Створіть вітер у класі рухами. Уявіть себе деревами, віти яких відчувають вітер, вітерець, вітрюган. А якщо ви трав'янисті рослини? Якій рослині легше, коли дме вітер?

Бачу і відчуваю

Послухайте з дітьми [звуки вітру](#).

- Покажіть рухами, який вітер може мати такий голос.
- Як у кімнаті можна зрозуміти, який настрій у вітру? Навіщо це потрібно?
- Подивіться на картини (презентація “[Чи можна побачити вітер?](#)”). Як художники зобразили вітер? У який бік він дме? Це вітерець, вітрюган чи вітер? Чому ви так вважаєте?
- Ці картини малював один художник чи різні?

Музичний вітер

Завдяки руху повітря, звучать деякі музичні інструменти. Пригадали, які саме?

- Послухайте, як грають різні духові музичні інструменти (онлайн-дошка “[Музика вітру](#)”). Звук якого інструмента вам найбільше запам'ятався? Розкажіть, чому. Яку музичну замальовку ви хотіли б заграти на ньому або почути?

Мелодика

Запропонуйте дітям роздивитися фото у підручнику (с. 69). На обох світлинах один і той самий музичний інструмент. Чи здивувало це дітей?

- На які музичні інструменти схожий цей інструмент?
- До якої групи музичних інструментів — клавішних, духових, ударних, струнних — він належить? Доведіть це.
- Як ви його назвали б? Чому саме так?

Це **мелодика** (або піаніка) — духовий клавішний музичний інструмент. Керувати звуком музиканту допомагає клавіатура, схожа на фортепіанну. Якщо до інструмента приєднати м'яку пластикову трубку, то клавіатуру можна покласти на підставку і грати обома руками, точнісінько, як на роялі чи піаніно.

Мелодика має від 20 до 37 клавіш. Звук утворюється видуванням повітря через мундштук з одночасними натисканнями відповідних клавіш на клавіатурі, які відкривають клапани для проходження повітряного струменя через язички.

- Дізнайся, у яких ще музичних інструментів є схожа клавіатура.
- Послухай, як звучить мелодика, і опиши її звук. Як гадаєш, чому цей інструмент назвали саме так?

Імпровізація

Послухайте імпровізацію на мелодиці на тему Джорджа Гершвіна "Summer Time" (з опери "Поргі та Бесс").

- Яка ця музика? Опишіть її якомога точніше.
- Як гадаєте, чому соло грають саме на мелодиці?
- Чи варто було його грати на трубі?
- На якому ще музичному інструменті можна було б виконати це соло? Чому?

Імпровізація — це створення музичного твору під час його виконання, без попередньої підготовки.

Зверніть увагу дітей на те, що коли музикант імпровізує, то твір щоразу звучить трохи інакше.

- Як гадаєте, складніше чи легше грати імпровізації? Чому? А що цікавіше слухати?

Духова імпровізація

Запропонуйте дітям дібрати музичний інструмент для створення ритмічного акомпанементу та зіграти імпровізацію під цю музику.

Чоловічки ритму оживають

Пограймо з чоловічками ритму. Проплескайте ритм одночасно обома руками і протупайте обома ногами.

А тепер виберіть духовий музичний інструмент і виконайте ритм на ньому, потім те саме виконайте на ударному інструменті.

- На якому інструменті виконувати ритм було легше? Як ви думаєте, чому?
- Уявіть себе чоловічками ритму і влаштуйтеся на килимку так само, як вони. Яка команда впоралася першою?
- А тепер одна команда — чоловічки — влаштовується ланцюжком на килимку і задає ритм, інша дружно проплескує його або протопує. Потім поміняйтеся місцями. Можете взяти свої музичні інструменти і грати ритм на них.
- Що було складніше: бути чоловічками ритму чи проплескувати ритм?
- Як ви придумували ритм і домовлялися, як вишикуватися ланцюжком?
- Що надалі варто змінити, щоб ритм виходив краще?

Пісня вітру

Запропонуйте дітям зробити свиріль із пластикових трубочок, поекспериментувати з довжиною та діаметром трубочок і зрозуміти, як відтворити певний звук.

- Чи такий самий звук вийшов у вас усіх? Чому?
- Спробуйте під час гри вдувати повітря у трубочки під різними кутами. Як змінюється звук?

Свиріль (кувиця, флейта пана) — старовинний народний духовий інструмент, що складається зі скріплених між собою дерев'яних, бамбукових, очеретяних або інших дудочок-сопілок. Кожна з них настроюється окремо. Свирілі бувають однобічні та двобічні.

Дослідники зазначають, що через вплив молдавської культури на Буковині пан-флейти ще називають "най". Також вважається, що свиріль в українців найпопулярніша саме в гуцулів.

Звук на кувиці вилучається за допомогою повітря, що вдувається в інструмент під певним кутом. Змінюючи кут вдунання повітря, можна підвищити або знизити звук на пів тону від основного. Є кувиці різних строю і діапазонів. Тепер свиріль стала чудовим сольним інструментом.

Запропонуйте дітям зімпровізувати на музичному інструменті "Пісню вітру". Хай слухачі розкажуть, який настрій у музики. Спробуйте повторити свою імпровізацію. Чи вдалося? Чому?

Цю роботу можна продовжити.

Запропонуйте дітям більше дізнатися про українські народні духові музичні інструменти та порівняти їх із духовими музичними інструментами інших народів світу.